

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Установа адукацыі “Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт
імя П.М. Машэрава”
Кафедры літаратуры

Г.В. Навасельцава

МЕТОДЫКА ЛІТАРАТУРНАЙ ТВОРЧАСЦІ

Метадычныя рэкамендацыі

*Віцебск
ВДУ імя П.М. Машэрава
2022*

УДК
ББК
М

Друкуецца па рашэнні навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі “Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава”. Пратакол № ад .2022.

Аўтар: дацэнт кафедры літаратуры ВДУ імя П.М. Машэрава, кандыдат філалагічных навук, дацэнт **Г.В. Навасельцава**

Р э ц е н з е н т ы:

дацэнт кафедры агульнага і рускага мовазнаўства ВДУ імя П.М. Машэрава, кандыдат філалагічных навук, дацэнт *Т.П. Слесарава*;
дацэнт кафедры сацыяльна-гуманітарных дысцыплін УА “ВДТУ”, кандыдат філалагічных навук, дацэнт *В.І. Уткевіч*

Навасельцава, Г.В.

М Методыка літаратурнай творчасці : метадычныя рэкамендацыі / Г.В. Навасельцава. – Віцебск : ВДУ імя П.М. Машэрава, 2022. – 40 с.

Вучэбна-метадычныя рэкамендацыі адрасаваныя студэнтам спецыяльнасці “Беларуская філалогія (літаратурна-рэдакцыйная дзейнасць)” дзённай формы навучання. Складзены ў адпаведнасці з патрабаваннямі агульнаадукацыйнага стандарта і вучэбных праграмаў па дысцыплінах “Псіхалогія літаратурнай творчасці”, “Методыка дзейнасці літаратурна-рэдакцыйнага супрацоўніка”.

УДК
ББК

© Навасельцава Г.В., 2022
© ВДУ імя П.М. Машэрава, 2022

ЗМЕСТ

УСТУП	4
ВУЧЭБНАЯ ДЫСЦЫПЛІНА “ПСІХАЛОГІЯ ЛІТАРАТУРНАЙ ТВОРЧАСЦІ”	7
Тэмы рэфератаў	10
Літаратура	11
Пытанні да заліку па вучэбнай дысцыпліне “Псіхалогія літаратурнай творчасці”	12
ВУЧЭБНАЯ ДЫСЦЫПЛІНА “МЕТОДЫКА ДЗЕЙНАСЦІ ЛІТАРАТУРНА-РЭДАКЦЫЙНАГА СУПРАЦОЎНІКА”	14
Творчая праца для выніковага кантролю	18
Літаратура	19
Тэсты для самакантролю	21
Пытанні да экзамену па вучэбнай дысцыпліне “Методыка дзейнасці літаратурна-рэдакцыйнага супрацоўніка”	37

УСТУП

Методыка літаратурнай творчасці шматаспектна распрацоўваецца ў рэчышчы такіх вучэбных дысцыплін, як “Псіхалогія літаратурнай творчасці”, “Методыка дзейнасці літаратурна-рэдакцыйнага супрацоўніка”, што з’яўляюцца важкімі кампанентамі сістэмы філалагічнай адукацыі. Вучэбная дысцыпліна “Псіхалогія літаратурнай творчасці” разглядае творчую індывідуальнасць пісьменніка, факты яго біяграфіі, уплыў на творчую асобу складаных абставін знешняй рэчаіснасці. Вучэбная дысцыпліна “Методыка дзейнасці літаратурна-рэдакцыйнага супрацоўніка” адлюстроўвае сучасны стан, асноўныя тэндэнцыі развіцця сродкаў масавай інфармацыі і дзейнасці літаратурна-рэдакцыйнага супрацоўніка (журналіста) як суб’екта творчага працэсу.

Мэта выкладання вучэбнай дысцыпліны “Псіхалогія літаратурнай творчасці” – пазнаёміць студэнтаў з умовамі фарміравання, станаўлення творчай асобы, фактарамі, якія ўплываюць на развіццё мастацкага таленту, адкрываюць законы творчасці. Выхоўваць пачуццё гістарычнай памяці, нацыянальнай самасвядомасці, любові да роднага краю, да прыгожага пісьменства, адказнасць за сучаснае і будучае. Задачы вывучэння дысцыпліны: данесці да студэнтаў значэнне творчасці для чалавека; садзейнічаць выхаванню ў саміх студэнтаў творчых адносін да працы; даць уяўленне пра псіхалагічны профіль пісьменніка, яго грамадскі вобраз; увесці студэнтаў у творчую лабараторыю мастакоў слова на прыкладах з гісторыі беларускай літаратуры; даць арыгінальную трактоўку выкладання манаграфічных тэм у сярэдняй школе.

Мэта выкладання вучэбнай дысцыпліны “Методыка дзейнасці літаратурна-рэдакцыйнага супрацоўніка” – даць студэнтам трывалыя веды пра агульныя заканамернасці і працэсы літаратурна-рэдакцыйнай (журналісцкай) дзейнасці. Прафесійная падрыхтоўка будучых супрацоўнікаў СМІ патрабуе вырашэння наступных задач: навучыць будучых спецыялістаў самастойна працаваць у рэдакцыйным калектыве; сфарміраваць уменне выкарыстоўваць тэарэтычныя веды ў практычнай дзейнасці; сфарміраваць уяўленне пра структуру творчага працэсу, сістэму сродкаў маўленчай выразнасці ў медыя-тэксце.

Вучэбна-метадычныя рэкамендацыі складзеныя ў адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарта вышэйшай адукацыі (АСВА 1-21 05 01-2021). Змест скіраваны на забеспячэнне наступных кампетэнцый:

УК-7. Валодаць гуманістычным светапоглядам, якасцямі грамадзянскасці і патрыятызму;

УК-8. Валодаць сучаснай культурай мыслення, выкарыстоўваць асновы філасофскіх ведаў у прафесійнай дзейнасці;

УК-9. Выяўляць фактары і механізмы гістарычнага развіцця, вызначаць грамадскае значэнне гістарычных падзей;

БПК-9. Ведаць літаратурны працэс і арыентавацца ў ім, характарызаваць розныя этапы развіцця беларускай літаратуры, яе асноўныя напрамкі, плыні і мастацкія метады;

БПК-10. Характарызаваць мастацкі тэкст з пункту гледжання яго аўтарства і суаднесенасці з літаратурным кірункам, школай, працаваць з тэкстам мастацкага твора з выкарыстаннем метадык аналізу і інтэрпрэтацыі;

БПК-17. Ажыццяўляць аналіз крыніц інфармацыі, вылучаць найбольш істотныя факты, выкарыстоўваць на практыцы катэгарыяльна паняццёвы апарат, прыняты ў прафесійным асяродку.

У выніку вывучэння дысцыпліны “Псіхалогія літаратурнай творчасці” студэнт павінен **ведаць**:

- розныя віды складнікаў (талент, інтэлект, воля, працалюбства) у літаратурнай дзейнасці;

- умовы фарміравання і спрыяльныя фактары для развіцця творчых здольнасцяў;

- сацыяльныя фактары, якія ўплываюць на фарміраванне адоранасці і таленту;

- псіхалагічна-творчы профіль пісьменнікаў Беларусі, асаблівасцяў іх таленту, творчай манеры;

- шляхі і матэрыял вывучэння псіхалогіі творчасці, працы пісьменніка;

- асаблівасці стасункаў мастака і эпохі; факты з біяграфій класікаў беларускай літаратуры, знакамітых пісьменнікаў на працягу гістарычнага развіцця беларускай літаратуры (ад XI да XXI стст.).

У выніку вывучэння дысцыпліны “Метадыка дзейнасці літаратурна-рэдакцыйнага супрацоўніка” студэнт павінен **ведаць**:

- агульныя заканамернасці функцыянавання актуальных жанраў у сродках масавай інфармацыі;

- асаблівасці стварэння і рэдагавання матэрыялу ў інфармацыйных жанрах;

- асаблівасці стварэння і рэдагавання матэрыялу ў аналітычных жанрах;

- асаблівасці стварэння і рэдагавання матэрыялу ў мастацка-публіцыстычных жанрах;

- адрозненні журналісцкай і літаратурна-мастацкай творчасці.

У выніку вывучэння дысцыпліны “Псіхалогія літаратурнай творчасці” студэнт павінен **умець**:

- аналізаваць літаратурны твор з улікам усіх фактараў псіхалагічнага плану;

- бачыць дамінанту і ўсе элементы мастацкага стылю пісьменніка, разумець іх сувязь з творчай індывідуальнасцю, біяграфіяй пісьменніка;
- вызначаць пры дапамозе пэўных прыёмаў і тэстаў творчыя здольнасці чалавека;
- разбірацца ў характары таленту, рысах мастацкай індывідуальнасці пісьменніка;
- вызначаць нацыянальныя архетыпы, сэнсаўтваральныя паняцці і эстэтычныя дамінанты ў тэксце;
- вылучаць як прыярытэтныя агульначалавечыя духоўныя і маральныя каштоўнасці.

У выніку вывучэння дысцыпліны “Методыка дзейнасці літаратурна-рэдакцыйнага супрацоўніка” студэнт павінен **умець:**

- прымяняць атрыманыя веды пры напісанні ўласных твораў у любым інфармацыйным жанры;
- прымяняць атрыманыя веды пры напісанні ўласных твораў у асноўных мастацка-публіцыстычных жанрах;
- выкарыстоўваць у журналісцкіх матэрыялах разнастайныя сродкі маўленчай выразнасці.

У выніку вывучэння дысцыпліны “Псіхалогія літаратурнай творчасці” студэнт павінен **валодаць:**

- уменнем выкарыстоўваць базавыя навукова-тэарэтычныя веды для вырашэння тэарэтычных і практычных задач;
- здольнасцю для сацыяльных кантактаў, здольнасцю для міжасабовых камунікацый;
- навыкамі прадстаўлення вынікаў навуковай працы ў адпаведнасці з патрабаваннямі.

У выніку вывучэння дысцыпліны “Методыка дзейнасці літаратурна-рэдакцыйнага супрацоўніка” студэнт павінен **валодаць:**

- асновамі аналізу вартасцяў і недахопаў інфармацыйнага, аналітычнага, мастацка-публіцыстычнага твора;
- асноўнымі прыёмамі стварэння інфармацыйнага журналісцкага матэрыялу.

Курс “Псіхалогія літаратурнай творчасці”разлічаны на 34 гадзіны, з іх 30 аўдыторныя (16 гадзін – лекцыйныя заняткі, 14 гадзін – практычныя).

Курс “Методыка дзейнасці літаратурна-рэдакцыйнага супрацоўніка” разлічаны на 52 гадзіны, з іх 48 аўдыторныя (30 гадзін – лекцыйныя заняткі, 18 гадзін – практычныя).

ВУЧЭБНАЯ ДЫСЦЫПЛІНА “ПСІХАЛОГІЯ ЛІТАРАТУРНАЙ ТВОРЧАСЦІ”

Тэма 1

ПРАБЛЕМА ЛІТАРАТУРНЫХ ЗДОЛЬНАСЦЯЎ, ЛІТАРАТУРНАГА ТАЛЕНТУ. ТВОРЧЫ ПРАЦЭС

Тэарэтычная частка

1. Характар праяўлення таленавітасці, геніяльнасці (Ф. Скарына, Я. Купала, М. Багдановіч).
2. Таленавітасць у розных сферах дзейнасці (Я. Баршчэўскі, У. Караткевіч, М. Танк).
3. Фазы творчага працэсу: падрыхтоўчая, пошукавая, выканаўчая.

Практычная частка

4. Адметнасць мастацкага ўзнаўлення творчай асобы ў рамане А. Лойкі “Францыск Скарына, або Сонца Маладзёковае”.
5. Адметнасць мастацкага ўзнаўлення творчай асобы ў рамане А. Лойкі “Як агонь, як вада”.
6. Адметнасць мастацкага ўзнаўлення творчай асобы ў рамане Я. Міклашэўскага “Каханне і смерць, або Лёс Максіма Багдановіча”.

Тэма 2

ПСІХАЛАГІЧНЫ ПРОФІЛЬ ПІСЬМЕННІКА

Тэарэтычная частка

1. Індывідуальныя адрозненні ў эмацыйнай сферы. Фарміраванне вышэйшых пачуццяў.
2. Роля фантазіі ў творчасці. Адзінства фантазіі і інтэлектуальных здольнасцяў.
3. Творчае натхненне. Этапы творчага натхнення. Персаніфікацыя. Назіральнасць пісьменніка.

Практычная частка

4. Роля фантазіі ў творчасці Я. Маўра.
5. Суадносіны фактаў і вымыслу ў творах (на прыкладзе рамана У. Караткевіча “Каласы пад сярпом тваім”).
6. Праблема прататыпаў (І. Мележ “Палеская хроніка”).
7. Творчае натхненне (на прыкладзе творчасці М. Багдановіча).
8. Знешнія фактары, якія садзейнічаюць развіццю творчага патэнцыялу (на прыкладзе творчасці Цёткі, М. Гарэцкага).

Тэма 3

ГРАМАДСКІ ВОБЛІК ПІСЬМЕННІКА

Тэарэтычная частка

1. Аб'ектыўныя і суб'ектыўныя ўмовы станаўлення светапогляду пісьменніка.
2. Значэнне гістарычных умоў і ідэйных уплываў, творчага акружэння ў жыцці і творчасці пісьменніка.
3. Чытанне пісьменнікам мастацкай літаратуры. Знакамітыя бібліятэкі пісьменнікаў. Вучоба ў класікаў.

Практычная частка

4. Аб'ектыўныя і суб'ектыўныя ўмовы станаўлення светапогляду Ф. Багушэвіча.
5. Значэнне гістарычных умоў і ідэйных уплываў, творчага акружэння ў жыцці і творчасці А. Міцкевіча, у фарміраванні яго светапогляду.
6. Фальклор і мастацкая літаратура (фальклорныя матывы ў творчасці Р. Барадуліна).
7. Выкарыстанне ў творчасці М. Багдановіча здабыткаў агульначалавечай і нацыянальнай культуры.

Тэма 4

ТВОРЧАЯ ЛАБАРАТОРЫЯ ПІСЬМЕННІКА

Тэарэтычная частка

1. Кола пазалітаратурных інтарэсаў. Культура працы пісьменніка.
2. Творчыя сувязі. Пераклады. Пісьменнік і чытач. Літаратурныя часопісы.
3. Асаблівасці жыцця і працы пісьменнікаў сярэднявечнай Беларусі, пісьменнікаў XIX і пачатку XX ст., савецкіх пісьменнікаў, пісьменнікаў у незалежнай Рэспубліцы Беларусь.

Практычная частка

4. Умовы працы пісьменніка (Я. Купала, У. Дубоўка).
5. Творчыя сувязі. Пераклады (на прыкладзе жыцця і творчасці народных паэтаў Беларусі Н. Гілевіча, Р. Барадуліна)
6. Літаратурныя часопісы “Малодосць”, “Полымя”, іх роля ў станаўленні творчай індывідуальнасці пісьменніка.

Тэма 5

ЖЫЦЦЁВЫ ВОПЫТ ПІСЬМЕННІКА

Тэарэтычная частка

1. Вывучэнне жыцця пісьменніка – найважнейшая ўмова разумення яго творчасці (на прыкладзе біяграфіі Янкі Брыля).
2. Біяграфіі рускіх і беларускіх класікаў (параўнальны аспект біяграфій А. Куляшова і А. Твардоўскага).
3. Радаводны класікаў беларускай літаратуры.

Практычная частка

4. Выхаванне ў сям’і бацькоў (біялагічна-сацыяльны аспект творчасці В. Дуніна-Марцінкевіча, М. Багдановіча, В. Быкава).
5. Асабістае жыццё пісьменніка, каханне, сяброўства (на прыкладзе біяграфіі Якуба Коласа). Творы, прысвечаныя сямейнікам.
6. Радаводны У. Караткевіча, Р. Барадуліна.

Тэма 6

АСНОЎНЫЯ ЭТАПЫ ТВОРЧАГА ПРАЦЭСУ. РАБОТА ПІСЬМЕННІКА НАД СУЧАСНЫМ МАТЭРЫЯЛАМ

Тэарэтычная частка

1. Фазы творчага працэсу. Задума.
2. Падсвядомыя фактары, дзейнасць архетыпаў. Свядомае выкарыстанне міфалагем у творы.
3. Ідэя і тэма твора. Гістарычны матэрыял.

Практычная частка

4. Кніжкі для запісаў. Стварэнне плана твора.
5. Напісанне твора. Сістэма вобразаў.
6. Фарміраванне сюжэту. Кампазіцыя.
7. Работа над мовай. Апрацоўка твора.
8. Варыянты твора. Калектыўная творчасць.

Тэма 7

МАСТАЦКАЯ АКСІЯСФЕРА Ў БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ ХІХ – ПАЧАТКУ ХХІ СТАГОДДЗЯ

Тэарэтычная частка

1. Асноўныя праблемна-тэматычныя лініі асэнсавання мастацкіх каштоўнасцяў беларускімі пісьменнікамі ХІХ стагоддзя.
2. Асноўныя праблемна-тэматычныя лініі асэнсавання мастацкіх каштоўнасцяў беларускімі пісьменнікамі ХХІ стагоддзя.
3. Запазычанні, цытаванне, інтэртэкстуальнасць.
4. Мадэляванне вобраза творчай асобы, парадзіраванне.

Практычная частка

5. Фальклорная спадчына, айчынная і сусветная літаратура як цэнтральныя аб’екты, што паслужылі матэрыялам для асэнсавання мастацкіх каштоўнасцяў.
6. Пісьменніцкае майстэрства, аб’ектыўнасць адлюстравання, сэнсавая ёмістасць твораў у мастацкай аксіясферы.
7. Фармальныя навацыі як перыферычныя элементы мастацкай аксіясферы (творчая спадчына Янкі Купалы, Максіма Багдановіча, Максіма Танка, Міхася Стральцова).

ТЭМЫ РЭФЕРАТАЎ

1. Творчыя персаналіі Аляксандра Пушкіна і Адама Міцкевіча. Крытыкі пра знаёмства пісьменнікаў.
2. Умовы фарміравання творчай індывідуальнасці М. Багдановіча (“Каханне і смерць, або лёс Максіма Багдановіча” Яўгена Міклашэўскага).
3. Паняцце сакральнага ў творчасці Я. Коласа. Літаратуразнаўчыя ацэнкі “Казак жыцця”.
4. Сучаснікі пісьменніка пра асобу М. Лынькова. Літаратурная крытыка пра асобу М. Лынькова.
5. Гісторыя стварэння “Палескай хронікі” І. Мележа. Прататыпы персанажаў. Аўтарскі вымысел.
6. Дзённікі вядомых беларускіх пісьменнікаў. Праблемы даследавання эпістальнай спадчыны.
7. Публіцыстычная і літаратурна-крытычная спадчына беларускіх пісьменнікаў. Паняцце пісьменніцкай крытыкі.
8. Сімволіка загаловаў у творчасці І. Шамякіна. Праца пісьменніка для чытача.
9. Навуменка і беларуская літаратуразнаўчая навука. Сумшчэнне пісьменніцкай і навуковай дзейнасці.
10. Назіральнасць І. Пташнікава і спецыфіка мастацкай апісальнасці ў раманах пісьменніка.
11. Асоба Я. Брыля паводле яго мініячур. Аўтапсіхалагічны вобраз Алеся Руневіча з рамана “Птушкі і гнёзды”.
12. Роля падарожжаў у творчасці беларускіх пісьменнікаў. Нарысістыка як эстэтычная з’ява.
13. Асаблівасці працы драматурга ў параўнанні з празаікам і паэтам-лірыкам.
14. Мастак і развіццё культуры у творчасці пісьменнікаў першай паловы XX стагоддзя.
15. Мастак і грамадства у творчасці пісьменнікаў другой паловы XX стагоддзя.
16. Мастак і нацыянальная рэчаіснасць у творчасці пісьменнікаў пачатку XXI стагоддзя.
17. Лінія “мастак і творчае асяроддзе” ў творчасці Янкі Купалы, Максіма Багдановіча, Міхася Стральцова.
18. Лінія “мастак і творчае асяроддзе” ў творчасці Максіма Танка, Уладзіміра Караткевіча.
19. Лінія “мастак і творчае асяроддзе” ў творчасці Леаніда Дранько-Майсюка, Людмілы Рублеўскай.
20. Творы архітэктуры, жывапісу, музыкі як цэнтральныя аб’екты, што паслужылі матэрыялам для асэнсавання мастацкіх каштоўнасцяў беларускімі пісьменнікамі.

ЛІТАРАТУРА

Асноўная

1. Белянин, В.П. Психологическое литературоведение. Текст как отражение внутренних миров автора и читателя. – М.: Генезис, 2006. – 319 с.
2. Гройсман, А.Л. Основы психологии художественного творчества: учеб. пособие / А.Л. Гройсман; под ред. В.А. Андреева. – М.: Когито-Центр, 2003. – 187 с.
3. Меерович, М.И. Технология творческого мышления: практическое пособие / М.И. Меерович, Л.И. Шрагина. – Минск: Харвест, 2003. – 432 с.
4. Мушынскі М. І. Тэксталогія твораў Янкі Купалы і Якуба Коласа / М.І. Мушынскі. – Минск: Бел. навука, 2007. – 414 с.
5. Психология и литература в диалоге о человеке / под ред. Н.А. Борисенко, Н.Л. Карповой, С.Ф. Дмитренко. – М.: РШБА, 2016. – 367 с.

Дадатковая

1. Арнаудов, М. Психология литературного творчества / М. Арнаудов; пер. с болг. Д.Д. Николаева. – М.: Прогресс, 1970. – 654 с.
2. Ахманов, М.С. Литературный талант: как написать бестселлер / М.С. Ахманов. – М.: Эксмо, 2014. – 384 с.
3. Бароўка, В.Ю. Акіялогія беларускай літаратуры: манаграфія / В.Ю. Бароўка. – Віцебск: ВДУ імя П.М. Машэрава, 2020. – 183 с.
4. Белявец, А. Прыступкі творчасці. Пачатак / А. Белявец // Мастацтва. – 2009. – № 11. – С. 40–45.
5. Валуйская, Т.Л. Современные психологические концепции творческих способностей: основные направления развития / Т.Л. Валуйская // Вестник Минского государственного лингвистического университета. Серия 2, Педагогика. Психология. Методика преподавания иностранных языков. – 2017. – № 2. – С. 43–51.
6. Герцык, А. Джордж Гордан Байран: паэзія і асоба / А. Герцык // Роднае слова. – 2008. – № 9. – С. 38–40.
7. Гимпель, Л.П. Междисциплинарные аспекты изучения творческого процесса / Л.П. Гимпель // Вышэйшая школа. – 2009. – № 3. – С. 36–40.
8. Горохов, В.М. Закономерности публицистического творчества: пресса и публицистика / В.М. Горохов. – М.: Мысль, 1975. – 190 с.
9. Дмитриев, Е.В. Социальная природа творческого мышления / Е.В. Дмитриев; под ред. Т.А. Горолевич; АН БССР, Ин-т философии и права. – Минск: Наука и техника, 1989. – 96 с.
10. Жыбуль, В. Скрозь сваё “я”: творчасць Кузьмы Чорнага ў крытычным асэнсаванні Адама Бабарэкі / В. Жыбуль // Роднае слова. – 2010. – № 6. – С. 3–7.
11. Заяц, Н. «Мы заўжды на пачатку дарог...»: шрыхі да творчага партрэта Васіля Зуёнка / Н. Заяц // Роднае слова. – 2010. – № 6. – С. 12–15.
12. Капуста, Ж. Параніць неабякавасцю / Ж. Капуста // Літаратура і мастацтва. – 2009. – №28(31 ліпеня). – С. 7.
13. Никифорова, О.И. Исследования по психологии художественного творчества / О.И. Никифорова. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1972. – 155 с.
14. Праскаловіч, В. Творчасць у літаратурным навучанні: тэарэтычныя асновы, метадычныя аспекты / В. Праскаловіч // Роднае слова. – 2010. – № 12. – С. 66–70.

ПЫТАННІ ДА ЗАЛІКУ ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ “ПСІХАЛОГІЯ ЛІТАРАТУРНАЙ ТВОРЧАСЦІ”

1. Шляхі вывучэння псіхалогіі літаратурнай творчасці. Паняцце творчасці ў розных відах мастацтва. Літаратурная творчасць і яе спецыфіка.
2. Шляхі вывучэння псіхалогіі літаратурнай творчасці, працы пісьменніка. Матэрыял вывучэння. Тэрміналагічны апарат дысцыпліны.
3. Праблема літаратурных здольнасцяў, мастацка-літаратурнага таленту. Творчы працэс.
4. Крэатыўнасць як аснова творчасці. Адрозненне паміж креатыўнасцю і талентам.
5. Інтэлектуальныя, творчыя здольнасці. Прырода мастацкага таленту і яго адрозненне ад таленту вучонага. Біялагічнае і сацыяльнае ў таленце.
6. Характар праяўлення таленавітасці, геніяльнасці. Таленавітасць у розных сферах дзейнасці.
7. Фазы творчага працэсу: падрыхтоўчая, пошукавая, выканаўчая.
8. Псіхалагічны профіль пісьменніка. Структура індывідуальнасці. Індывідуальныя адрозненні ў эмацыйнай сферы.
9. Фарміраванне вышэйшых пачуццяў. Роля фантазіі ў творчасці. Адзінства фантазіі і інтэлектуальных здольнасцяў.
10. Значэнне працы інфармацыйнага блока розуму. Суадносіны фактаў і вымыслу ў творах. Праблема прататыпаў.
11. Творчае натхненне. Этапы творчага натхнення. Персаніфікацыя.
12. Назіральнасць пісьменніка. Саманазіранне. Памяць. Працалюбства.
13. Знешнія фактары, якія садзейнічаюць развіццю творчага патэнцыялу. Умовы развіцця творчасці ў працэсе навучання.
14. Грамадскі вобраз пісьменніка. Воля пісьменніка. Светапогляд пісьменніка. Аб'ектыўныя і суб'ектыўныя ўмовы станаўлення светапогляду пісьменніка.
15. Значэнне гістарычных умоў і ідэйных уплываў, творчага акружэння ў жыцці і творчасці пісьменніка, у фарміраванні яго светапогляду.
16. Чытанне пісьменнікам мастацкай літаратуры. Знакамітыя бібліятэкі пісьменнікаў. Вучоба ў класікаў. Агульны круггляд пісьменніка.
17. Фальклор і мастацкая літаратура. Веды пісьменніка ў тых ці іншых навук, відах мастацтва. “Другая спецыяльнасць” пісьменніка.
18. Роля падарожжаў. Грамадская актыўнасць пісьменніка. Удзел пісьменнікаў у нацыянальна-вызваленчай барацьбе, рэвалюцыях, войнах.
19. Патрыятызм. Любоў да роднай прыроды, мовы. Выкарыстанне ў творчасці здабыткаў агульначалавечай і нацыянальнай культуры.
20. Народная і агульначалавечая слава пісьменніка. Ушанаванне пісьменнікаў у Беларусі.

21. Творчая лабараторыя пісьменніка. Умовы працы пісьменніка. Месца жыхарства. Значэнне нацыянальных традыцый. Кола пазалітаратурных інтарэсаў. Культура працы пісьменніка.

22. Творчыя сувязі. Пераклады. Пісьменнік і чытач. Літаратурныя часопісы.

23. Асаблівасці жыцця і працы пісьменнікаў сярэднявечнай Беларусі, пісьменнікаў XIX і пачатку XX ст., савецкіх пісьменнікаў, пісьменнікаў у незалежнай Рэспубліцы Беларусь.

24. Асноўныя этапы творчага працэсу. Фазы творчага працэсу. Задума.

25. Падсвядомыя фактары, дзейнасць архетыпаў. Свядомае выкарыстанне міфалагем у творы. Ідэя і тэма твора.

26. Гістарычны матэрыял. Работа пісьменніка над сучасным матэрыялам. Кніжкі дзя запісаў.

27. Стварэнне плана твора. Напісанне твора. Сістэма вобразаў. Фарміраванне сюжэту. Кампазіцыя.

28. Работа над мовай. Апрацоўка твора. Варыянты твора. Калектыўная творчасць.

29. Жыццёвы вопыт пісьменніка. Вывучэнне жыцця пісьменніка – важнейшая ўмова разумення яго творчасці (на прыкладзе біяграфіі народнага пісьменніка Беларусі Я. Брыля).

30. Біяграфіі рускіх і беларускіх класікаў (параўнальны аспект біяграфій А. Куляшова і А. Твардоўскага).

ВУЧЭБНАЯ ДЫСЦЫПЛІНА “МЕТОДЫКА ДЗЕЙНАСЦІ ЛІТАРАТУРНА-РЭДАКЦЫЙНАГА СУПРАЦОЎНІКА”

***Тэма 1* УЗАЕМАДЗЕЙННЕ РОЗНЫХ ВІДАЎ ЛІТАРАТУРНАЙ ТВОРЧАСЦІ**

Тэарэтычная частка

1. Літаратура і журналістыка: азначэнне, функцыі, тэматыка, праблематыка.
2. Літаратура і мастацкая публіцыстыка: азначэнне, функцыі, тэматыка, жанравая палітра.
3. Журналістыка і публіцыстыка: азначэнне, функцыі, тэматыка, жанравая палітра.
4. Журналістыка і PR-дзеінасць: агульнае і адрознае.
5. Журналістыка і рэкламная дзейнасць: агульнае і адрознае.
6. Інфармацыйная культура сучаснага грамадства.

Практычная частка

7. Ахарактарызуйце інфармацыйна-тэматычную палітру любімага выдання (на выбар).
8. Вызначце тэму, пра якую вам хацелася б пісаць. Збярыце факты і звесткі, звязаныя з цікавай для вас тэмай. Вызначце ў ёй галоўнае і другараднае.
9. Напішыце эсэ на тэму “Журналіст у сучасным свеце” або “Наша інфармацыйнае стагоддзе”.
10. Сфармулюйце асноўныя “запаведзі” літаратурна-рэдакцыйнай (журналісцкай) дзейнасці.

***Тэма 2* МАСАВАЯ ІНФАРМАЦЫЯ Ў ЛІТАРАТУРНА-РЭДАКЦЫЙНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ**

Тэарэтычная частка

1. Розныя віды інфармацыі. Асноўныя крыніцы інфармацыі літаратурна-рэдакцыйнага супрацоўніка (журналіста).
2. Факт у журналістыцы, мастацкай публіцыстыцы, літаратурна-мастацкай творчасці. Асноўныя прынцыпы адбору фактаў для журналісцкага твора.
3. Навіна і сенсацыя. Фактары папулярнасці (эфектыўнасці) журналісцкага твора.
4. Методыка працы над публіцыстычным творам.

Практычная частка

5. Складзіце спіс кампетэнтных крыніц інфармацыі ў вашым горадзе (раёне).

6. Прааналізуйце журналісцкі тэкст, дзе закранаецца важная праблема. На аснове якіх фактаў пабудаваны тэкст? Ці дастаткова гэтых фактаў для раскрыцця тэмы? На колькі выразна выяўлена праз факты пазіцыя аўтара?

7. Напішыце эсэ на тэму “Навіны – наша прафесія”.

8. Выканайце тэст камунікатыўных здольнасцяў.

Тэма 3

БУДОВА ЖУРНАЛІСЦКАГА ТВОРА. ПРАЦА ЛІТАРАТУРНА-РЭДАКЦЫЙНАГА СУПРАЦОЎНІКА З ЗАГАЛОВАЧНЫМ КОМПЛЕКСАМ

Тэарэтычная частка

1. Віды загатоўкаў на газетнай паласе.

2. Функцыі загатоўчага комплексу.

3. Правілы для загатоўкаў у друкаваных СМІ і ў інтэрнэт-выданні.

4. Віды лідаў, іх функцыі.

Практычная частка

5. Прааналізуйце загатоўкі ў рэспубліканскіх і (або) рэгіянальных перыядычных выданнях. Адзначце найбольш удалыя.

6. Прапануйце свае варыянты загатоўкаў да асноўных матэрыялаў нумару.

7. Знайдзіце інфармацыйныя і аналітычныя матэрыялы з лідам. Вызначце тыпы лідаў, ацаніце іх дарэчнасць і выразнасць.

8. Знайдзіце аналітычны артыкул у рэспубліканскім выданні. Назавіце пяць-сем ключавых слоў, якія вызначаюць яго змест. На падставе ключавых слоў напішыце новы варыянт ліда да матэрыялу.

Тэма 4

БУДОВА ЖУРНАЛІСЦКАГА ТВОРА. ПРАЦА ЛІТАРАТУРНА-РЭДАКЦЫЙНАГА СУПРАЦОЎНІКА З КАМПАЗІЦЫЯЙ

Тэарэтычная частка

1. Патрабаванні да кампазіцыі літаратурна-рэдакцыйнага (журналісцкага) тэксту.

2. Тыповыя віды кампазіцыі.

3. Функцыянальна-сэнсавыя тыпы маўлення ў працэсе творчай дзейнасці літаратурна-рэдакцыйнага супрацоўніка (журналіста).

4. Індывідуальны стыль аўтара. Сродкі маўленчай выразнасці.

Практычная частка

5. Стварыце падрабязны план работы над тэмай будучай публікацыі. Вызначце кола крыніц інфармацыі.

6. Уважліва прааналізуеце змест аднаго нумару трох розных газет (рэспубліканскіх або рэгіянальных). Выпішыце адтуль інфармацыю пра любых вядомых асоб, якія прыцягнулі вашу ўвагу. У адвольнай форме стварыце ўласны тэкст пра цікавага чалавека. Тэкст павінен утрымліваць цытаты, спасылкі, каментарыі. Паспарайцеся зрабіць яго запамінальным.

7. Прапануйце ўласную методыку працы над літаратурна-рэдакцыйным (журналісцкім) тэкстам.

8. Складзіце правілы рэдагавання ўласных тэкстаў.

Тэма 5

АСНОЎНЫЯ ІНФАРМАЦЫЙНЫЯ ЖАНРЫ ЛІТАРАТУРНА-РЭДАКЦЫЙНАЙ (ЖУРНАЛІСЦКАЙ) ТВОРЧАСЦІ

Тэарэтычная частка

1. Паняцце жанру ў журналістыцы. Жанраўтваральныя фактары ў СМІ рознай тыпалогіі.

2. Адметнасць працы над матэрыяламі розных жанраў і мэтавая аўдыторыя СМІ.

3. Асновы навісцыйнай, праблемна-аналітычнай, мастацка-публіцыстычнай журналістыкі.

4. Спецыфіка інфармацыйных жанраў (на прыкладзе рэпартажу і (або) інтэрв'ю).

5. Заметка як інфармацыйны жанр СМІ

Практычная частка

6. На аснове аператыўных звестак папулярных інтэрнэт-сайтаў падрыхтуйце замекі пра важныя грамадска-сацыяльныя падзеі.

7. Падрыхтуйце рэпартаж на выбраную вамі культурную тэму (наведайце выставу ў любым музеі, паглядзіце любы тэатральны спектакль і г.д.).

8. Падрыхтуйце і правядзіце інтэрв'ю-гульню “Рэпарцёр атрымаў заданне...”.

Тэма 6

АСНОЎНЫЯ АНАЛІТЫЧНЫЯ ЖАНРЫ ЛІТАРАТУРНА-РЭДАКЦЫЙНАЙ (ЖУРНАЛІСЦКАЙ) ТВОРЧАСЦІ

Тэарэтычная частка

1. Сістэма аналітычных жанраў СМІ.

2. Асноўныя жанраўтваральныя прыкметы карэспандэнцыі.

3. Артыкул як асноўны аналітычны жанр.

4. Асноўныя жанраўтваральныя прыкметы партрэтнага інтэрв’ю, праблемнага інтэрв’ю.

5. Каментарый як прыём і як жанр журналісцкай творчасці.

Практычная частка

6. Прааналізуйце артукул у рэспублікаскім выданні. Звярніце ўвагу на асноўныя прыкметы аналітычнага матэрыялу.

7. Знайдзіце на старонках рэспубліканскіх выданняў партрэтнае і праблемнае інтэрв’ю. Зрабіце іх кампаратыўны аналіз.

8. Напішыце каментарый на актуальную для маладзёжнай аўдыторыі тэму.

Тэма 7

АСНОЎНЫЯ МАСТАЦКА-ПУБЛІЦЫСТЫЧНЫЯ І ЛІТАРАТУРНА-КРЫТЫЧНЫЯ ЖАНРЫ Ў ДЗЕЙНАСЦІ РЭДАКЦЫЙНАГА СУПРАЦОЎНІКА

Тэарэтычная частка

1. Мастацкая публіцыстыка і літаратурная крытыка ў сучасных СМІ.

2. Адметнасць спецыялізаванага гумарыстычна-сатырычнага выдання.

3. Галоўныя характарыстыкі замалёўкі, нарыса, эсэ.

4. Фельетон і памфлет у сучаснай журналістыцы.

5. Жанры літаратурна-мастацкай крытыкі.

Практычная частка

6. Знайдзіце і прааналізуйце нарыс на старонках сучаснага друку.

7. Напішыце фельетон на любую актуальную тэму.

8. Напішыце рэцэнзію на любы твор сучаснай літаратуры.

Тэма 8

АСНОЎНЫЯ МЕТАДЫ АТРЫМАННЯ ІНФАРМАЦЫІ І ПРАЦЫ З ІНФАРМАЦЫЯЙ ЛІТАРАТУРНА-РЭДАКЦЫЙНАГА СУПРАЦОЎНІКА (ЖУРНАЛІСТА)

Тэарэтычная частка

1. Адкрытыя метады атрымання інфармацыі.

2. Схаваныя метады атрымання інфармацыі.

3. Метад канстатацыі ў працы з інфармацыяй.

4. Эсэісцкі метады ў працы з інфармацыяй.

5. Метад дзелавой аналітыкі ў працы з інфармацыяй.

Практычная частка

6. Знайдзіце ў друкаваных СМІ матэрыялы, для стварэння якіх быў выкарыстаны метады “уключанага назірання”.

7. Знайдзіце ў друкаваных СМІ матэрыялы, для стварэння якіх быў выкарыстаны метады “арганізаваны эксперымент”.

8. Знайдзіце ў друкаваных СМІ матэрыялы, для стварэння якіх быў выкарыстаны інтэрв’ю-метады.

Тэма 9

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА МАЎЛЕННЯ ЛІТАРАТУРНА-РЭДАКЦЫЙНАГА СУПРАЦОЎНІКА

Тэарэтычная частка

1. Інфармацыйнае поле і інфармацыйная норма ў СМІ. Публіцыстычны стыль і газетна-публіцыстычны падстыль.
2. Маўленчая сітуацыя ў Рэспубліцы Беларусь і яе ўплыў на мову СМІ.
3. Багацце маўлення літаратурна-рэдакцыйнага супрацоўніка (журналіста) як сведчанне майстэрскага валодання словам.
4. Маўленчыя сродкі ўздзеяння на свядомасць: стылістычныя фігуры і тропы.
5. Інтэртэкстуальнасць як моўна-стылёвая прыкмета сучаснай публіцыстыкі.

Практычная частка

6. Прааналізуйце выбраны газетны матэрыял на прадмет выкарыстання стылістычных фігур.
7. Прасачыце тэндэцыі метафарызацыі мовы СМІ на прыкладзе любога перыядычнага выдання.
8. Прааналізуйце выбранае выданне на прадмет выкарыстання ў ім інтэртэкстуальнасці.

ТВОРЧАЯ ПРАЦА ДЛЯ ВЫНІКОВАГА КАНТРОЛЮ

1. Выканайце рэдакцыйнае заданне для ўніверсітэцкай газеты “Мы і час”.
2. Напішыце эсэ на тэму “Маё першае рэдакцыйнае заданне”.
3. Зрабіце публікацыю ў жанры інтэрв’ю ва ўніверсітэцкай газеце “Мы і час” (або рэгіянальным выданні).
4. Напішыце замалёўку на тэму “Калі б быў рэдактарам...”.
5. Прапануйце ўласную тэму і зрабіце па ёй публікацыю ва ўніверсітэцкай газеце “Мы і час” (або любым рэгіянальным выданні).
6. Напішыце эсэ “Мая тэма ў журналістыцы”.
7. Падрыхтуйце рэпартаж для ўніверсітэцкай газеты “Мы і час” (або рэгіянальнага выдання).
8. Напішыце заметку пра моўную палітру выбранага вамі раённага або рэспубліканскага перыядычнага выдання.
9. Падрыхтуйце эсэ “Індывідуальны стыль журналіста – гэта...”.
10. Напішыце замалёўку з выкарыстаннем экспрэсіўна-вобразных сродкаў.

ЛІТАРАТУРА

Асноўная

1. Ахмадулин, Е.В. Основы теории журналистики / Е.В. Ахмадулин. – Ростов н/Д: Феникс, 2009. – 350 с.
2. Ворошилов, В.В. Журналистика / В.В. Ворошилов. – СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 1999. – 304 с.
3. Градюшко, А.А. Региональные медиа в цифровой среде / А.А. Градюшко. – Минск: Звезда, 2020. – 184 с.
4. Корконосенко, С.Г. Основы журналистики / С.Г. Корконосенко. – М.: Аспект Пресс, 2001. – 287 с.
5. Лазутина, Г.В. Основы творческой деятельности журналиста: учеб. для вузов по специальности «Журналистика» / Г.В. Лазутина. – М.: Аспект пресс: Изд-во Моск. ун-та, 2000. – 238 с.
6. Накорякова, К.М. Литературное редактирование: общая методика работы над текстом / К.М. Накорякова. – М.: Факультет журналистики МГУ: Изд-во Москов. ун-та, 2011. – 331 с.
7. Основы творческой деятельности журналиста / под ред. С.Г. Корконосенко. – СПб.: Знание, 2000. – 272 с.
8. Самарцев, О.Р. Творческая деятельность журналиста : очерки теории и практики : учеб. пособие / О.Р. Самарцев. – М.: Академический проект: Гаудеамус, 2009. – 526 с.
9. Черникова, Е.В. Основы творческой деятельности журналиста : учеб. пособие / Е.В. Черникова. – М.: Гардарики, 2005. – 287 с.
10. Цікоцкі, А.М. Стылістыка газетных жанраў : дапам. для студ. журналісцкіх спец. / А.М. Цікоцкі. – Мінск : БДУ, 2003. – 23 с.

Дадатковая

1. Воробьев, В.П. Система СМИ Беларуси / В.П. Воробьев. – Минск: БГУ, 2002. – 167 с.
2. Доценко, Е.Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита / Е.Л. Доценко. – СПб.: Речь, 2003. – 304 с.
3. Дубовік, С.В. Даведнік журналіста / С.В. Дубовік. – Мінск: Беларус. дзярж. ун-т, 2006. – 221 с.
4. Журналистское расследование: ист. метода и соврем. практика: [учебник] / С. Балув [и др.]. – Санкт-Петербург: Нева, 2003. – 480 с.
5. Іўчанкаў, В.І. Дыскус беларускіх СМІ: арганізацыя публіцыстычнага тэксту / В.І. Іўчанкаў. – Мінск: Беларус. дзярж. ун-т, 2003. – 256 с.
6. Калмыков, А.А. Интернет-журналистика: учеб. пособие / А.А. Калмыков, Л.А. Коханова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 383 с.

7. Карповіч, М.П. Рытарычны ідэал у журналістыцы: навук.-практ. пошук: артыкулы, каментары, інтэрв'ю / М.П. Карповіч. – Мінск: Тэхнапрынт, 2004. – 202 с.
8. Криницин, Е. Акулы интервью: 11 мастер-классов / Е. Криницин. – М.: Альпина Паблишерз, 2011. – 182 с.
9. Колесниченко, А.В. Практическая журналистика: учеб. пособие / А.В. Колесниченко. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 2010. – 192 с.
10. Корконосенко, С.Г. Теория журналистики: моделирование и применение / С.Г. Корконосенко. – М.: Логос, 2010. – 248 с.
11. Мельник, Г.С., Ким, М.Н. Методы журналистики : учеб. пособие / Г.С. Мельник, М.Н. Ким. – СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 2008. – 272 с.
12. Мельник, Г.С., Тепляшина А.Н. Основы творческой деятельности журналиста / Г.С. Мельник, А.Н. Тепляшина. – СПб.: Питер, 2009. – 272 с.
13. Мирошниченко, А. Когда умрут газеты / А. Мирошниченко. – М.: Книжный мир, 2011. – 224 с.
14. Михайлов, С.А. Спортивная журналистика: учеб. пособие для вузов / С.А. Михайлов, А.Г. Мостов. – Санкт-Петербург: Изд-во Михайлова В.А., 2005. – 224 с.
15. Мяснікоў, А.Ф. Гісторыя беларускай журналістыкі: вучэб.-метадапаможнік / А.Ф. Мяснікоў. – Мінск: Іппокрена, 2008. – 101 с.
16. Олешко, В.Ф. Журналистика как творчество / В.Ф. Олешко. – М.: МГУ, 2003. – 178 с.
17. Олешко, В.Ф. Психология журналистики / В.Ф. Олешко. – СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 2008. – 240 с.
18. Пронина, Е.Е. Психология журналистского творчества / Е.Е. Пронина. – М.: КДУ, 2006. – 368 с.
19. Свитич, Л.Г. Введение в специальность: профессия: журналист / Л.Г. Свитич. – М.: Аспект Пресс, 2007. – 255 с.
20. Сидорская, И.В. Эффективная коммуникация со СМИ: принципы и технологии : пособие для вузов / И.В. Сидорская. – Минск: Изд-во Гревцова, 2010. – 144 с.
21. Соловьев, А.И. Основы информационно-коммуникационной деятельности / А.И. Соловьёв. – Минск: БГУ, 2009. – 191 с.
22. Сосновская А.М. Журналист: личность и профессионал (психология идентичности) / А.М. Сосновская. – СПб.: Роза мира, 2005. – 206 с.
23. Стральцоў, Б.В. Асноўныя творчыя метады ў журналістыцы / Б.В. Стральцоў. – Мінск: БДУ, 2000. – 71 с.
24. Студенческая журналистика: метод. рекомендации / О.М. Самусевич [и др.]. – Минск: БГУ, 2010. – 71 с.
25. Шостак, М.И. Репортер: профессионализм и этика / М.И. Шостак. – М.: РИП-холдинг, 2001. – 165 с.

ТЭСТЫ ДЛЯ САМАКАНТРОЛЮ

(з пяці адказаў адзін правільны)

1. **Інфармацыйны повад патрэбны для**
напісання аналітычнага матэрыялу
напісання любога журналісцкага матэрыялу
напісання інфармацыйнага матэрыялу
напісання мастацка-публіцыстычнага матэрыялу
напісання рэкламанага матэрыялу
2. **У працэсе адбору фактаў для журналісцкага матэрыялу**
найперш улічваецца
ступень навізны фактаў
сацыяльная значнасць фактаў
зацікаўленасць аўдыторыі
зацікаўленасць журналіста
зацікаўленасць рэдакцыі
3. **Жанр будучай публікацыі вызначаецца на этапе**
збору фактычнага матэрыялу
выбару тэмы
праверкі фактычнага матэрыялу
напісання матэрыялу
рэдагавання матэрыялу
4. **Выбіраючы тэму для публікацыі, неабходна найперш**
звярнуць увагу на
маштабнасць тэмы
адпаведнасць тэмы спецыфіцы выдання
перспектыўнасць тэмы
ступень навізны тэмы
ступень цікавасці тэмы
5. **Першы фактар папулярнасці (эфектыўнасці) журналісцкага**
твора – гэта
арыгінальнасць журналісцкага выступлення
адпаведнасць тэмы патрэбам аўдыторыі
драматызм журналісцкага аповеду
інтрыга ў журналісцкім аповедзе
сенсацыйнасць журналісцкага выступлення
6. **Найбольшыя мажлівасці выявіць свой індывідуальны стыль**
прадстаўлены
рэпарцёру
публіцысту
аглядальніку
карэспандэнту
рэкламанаму агенту

7. Высокая ступень стандартызацыі і лаканічнай аб'ектыўнасці ўласціва

аналітычным жанрам
інфармацыйным жанрам
мастацка-публіцыстычным жанрам
ўсім жанрам журналісцкай творчасці
жанрам PR-дзеянасці

8. Аналітыка ў шырокім разуменні патрабуе выкарыстання

гутарковага стылю
публіцыстычнага стылю
мастацкага стылю
афіцыйна-справавога стылю
навуковага стылю

9. Дазваляе ўзмацніць логіка-рацыянальны змест матэрыялу выкарыстанне элементаў

гутарковага стылю
навуковага стылю
мастацкага стылю
афіцыйна-справавога стылю
публіцыстычнага стылю

10. Недакладна прыведзеная ў публікацыі цытата – гэта

маўленчая збыткоўнасць
скажэнне фактычнага матэрыялу
парушэнне логіка-лексічнай спалучальнасці тэксту
парушэнне стылёвага адзінства тэксту
парушэнне стылёвай насычанасці тэксту

11. Лід-каламбур найчасцей сустракаецца ў матэрыялах

спецыялізаванай прэсы
масавай прэсы
якаснай прэсы
элітарнай прэсы
універсальнай прэсы

12. Загалавак у форме пытання характэрны для

інфармацыйных жанраў
аналітычных жанраў
мастацка-публіцыстычных жанраў
любых жанравых форм
PR-жанраў

13. У Інтэрнэт-загалоўках запатрабаваны

цытаты
ключавыя словы
пытанні
метафары
крылатыя выслоўі

14. Цытаты выступаюць папулярнай формай загалоўка ў

артыкуле

інтэрв'ю

замалёўцы

карэспандэнцыі

заметцы

15. Аўтарская ацэнка выяўляецца ў загалоўку

інфармацыйнага матэрыялу

мастацка-публіцыстычнага матэрыялу

аналітычнага матэрыялу

PR-матэрыялу

рэкламнага матэрыялу

**16. Для займальных, але не асабліва апэратыўных навін
рэкамендуецца**

“прамы” лід

лід-апавяданне

лід-каламбур

лід-пытанне

лід-цытата

**17. Прынцып “перавёрнутаі піраміды” прадугледжвае, што ў
журналісцкім матэрыяле**

сутнасць навіны выкладаецца ў другім абзацы

сутнасць навіны выкладаецца ў першым абзацы

сутнасць навіны выкладаецца ў трэцім абзацы

сутнасць навіны выкладаецца на працягу ўсяго тэксту

сутнасць навіны выкладаецца ў заключнай частцы тэксту

**18. Для апісання яркай, нетыповай навіны найбольш
падыходзіць жанр**

інфармацыйнай карэспандэнцыі

рэпартажа

заметкі

замалёўкі

журналісцкага расследавання

**19. Для разгорнутага адлюстравання тыповай навіны найбольш
падыходзіць жанр**

заметкі

інфармацыйнай карэспандэнцыі

замалёўкі

рэпартажа

аналітычнай карэспандэнцыі

20. Адбор навін для публікацыі на першай паласе адбываецца ў залежнасці ад

запатрабаванняў аўдыторыі
значнасці падзеі
густаў журналіста
густаў рэдактара
густаў адказнага сакратара

21. Ацаніць падзею ў грамадска-палітычным кантэксце дазваляе матэрыял, напісаны ў жанры

праблемнага нарыса
экспертнага інтэрв'ю
праблемнага артыкула
агульнадаследчага артыкула
палемічнага артыкула

22. Раскрывае тэму публікацыі ў выглядзе тэзіса, антытэзіса, сістэмы аргументаў

каментарый
аналітычны артыкул
рэцэнзія
агляд СМІ
нарыс

23. Для раскрыцця надзвычайнай падзеі рэкамендуецца будаваць структуру інфармацыйнага паведамлення паводле

“пясочнага гадзінніка”
“перавёрнутаі піраміды”
прамой піраміды
прамой і “перавёрнутаі” піраміды
прамой піраміды і “пясочнага гадзінніка”

24. Будова аналітычнага матэрыялу традыцыйна адпавядае схеме

“перавёрнутаі піраміды”
“пясочнага гадзінніка”
прамой піраміды
прамой і “перавёрнутаі” піраміды
прамой піраміды і “пясочнага гадзінніка”

25. Прызначаны для апісання тэндэнцый, якія журналіст бачыць за шэрагам падзей, жанр

каментарыя
аналітычнага артыкула
нарыса
эсэ
аналітычнай карэспандэнцыі

26. Для “ажыўлення” навіны найлягчэй выкарыстаць

прыём аўтарскага каментарыя

прыём рэпартажнай замалёўкі

прыём аўтарскай ацэкі

прыклады, якія робяць падзею больш нагляднай

прыём уключэння падзеі ў грамадскі кантэкст

27. Найважнейшыя структурныя элементы журналісцкага тэксту

загалолак – лід

загалолак – лід – асноўная частка

загалолак – асноўная частка

лід – асноўная частка – заключэнне

загалолак – лід – заключэнне

28. У загалолачны комплекс уваходзяць элементы:

загалолак – падзагалолак – лід

рубрыка – загалолак – лід

рубрыка – падзагалолак – лід

рубрыка – лід

загалолак – лід

29. Каментарыйныя загалоўкі лічацца няўдалымі пры іх выкарыстанні ў

аналітычных тэкстах

інфармацыйных тэкстах

мастацка-публіцыстычных тэкстах

літаратурна-крытычных тэкстах

тэкстах розных жанраў

30. Інтэртэкстуальныя загалоўкі лічацца ўдалымі пры іх выкарыстанні ў

інфармацыйных тэкстах

аналітычных тэкстах

мастацка-публіцыстычных тэкстах

літаратурна-крытычных тэкстах

тэкстах розных жанраў

31. Прыцягвае ўвагу чытача

лід

загалолак

падзагалолак

рубрыка

асноўная частка тэксту

32. Утрымлівае ўвагу чытача

загалолак

лід

падзагалолак

рубрыка

заклучная частка тэксту

33. Для асвятлення канферэнцыі, семінара, схода традыцыйна выбіраецца жанр

заметкі

справаздачы

замалёўкі

эсэ

рэпартажа

34. Прыём цытацыі выступае асноўным у жанры

заметкі

справаздачы

замалёўкі

эсэ

рэпартажа

35. Пачынаць і завяршаць матэрыял наглядным апісаннем дзеяння рэкамендуецца ў жанры

заметкі

рэпартажа

карэспандэнцыі

эсэ

справаздачы

36. Можна не мець загаловак і подпісу аўтара

рэпартаж

заметка

карэспандэнцыя

эсэ

справаздача

37. Самы лаканічны жанр у творчай дзейнасці журналіста

рэпартаж

заметка

карэспандэнцыя

эсэ

справаздача

38. Самы аператыўны жанр у творчай дзейнасці журналіста

рэпартаж

заметка

карэспандэнцыя

эсэ

справаздача

39. Зварот да двух адрасатаў – аўтара і чытачоў – уласцівы жанру

нарыса

рэцэнзіі

карэспандэнцыі

эсэ

агляду СМІ

40. Анансаванне будучай падзеі адбываецца ў жанры

рэпартажа

заметкі

карэспандэнцыі

эсэ

справаздачы

41. Анатацыя выступае жанравай разнавіднасцю

рэпартажа

заметкі

карэспандэнцыі

эсэ

справаздачы

42. Анатацыя, у якую прыўнесены элементы аналізу, аўтарская ацэначнасць, набліжаецца да

каментарыя

рэцэнзіі

карэспандэнцыі

эсэ

справаздачы

43. Лакальны маштаб вывадаў і абагульненняў набліжае рэцэнзію да

каментарыя

карэспандэнцыі

нарыса

анатацыі

справаздачы

44. Рэцэнзія выступае жанрам

мастацкай публіцыстыкі

літаратурнай крытыкі

аналітычнай журналістыкі

інфармацыйнай журналістыкі

PR-дзеянасці

45. Размова выступае жанрам

мастацкай публіцыстыкі

аналітычнай журналістыкі

літаратурнай крытыкі

інфармацыйнай журналістыкі

PR-дзеянасці

46. Рэцэнзія на літаратурны твор, якая надрукавана ў грамадска-палітычным выданні, скіравана

найперш да аўтара

найперш да чытачоў

да аўтара і чытачоў

да крытыкаў

да аўтара і крытыкаў

47. Рэцэнзія на літаратурны твор, якая надрукавана ў спецыялізаваным выданні, скіравана

найперш да чытачоў
найперш да аўтара
да аўтара і чытачоў
да крытыкаў
да аўтара і крытыкаў

48. У спецыяльным рэпартажы найчасцей выкарыстоўваецца

лід-каламбур
“прамы” лід
лід-цытата
лід-пытанне
“зацяжны” лід

49. Кантактную функцыю выконвае

загалолак
рубрыка
лід
падзагалолак
загалолак і лід

50. Анекдатычны змест характэрны для

ліда-апавядання
лід-каламбура
лід-цытаты
лід-пытання
“зацяжнога” ліда

51. Пародыя, травесція, парадокс як стылёвыя прыёмы ужываюцца ў жанры

памфлета
фельетона
нарыса
эсэ
замалёўкі

52. Цытату-“крэда”, якая належыць герою журналісцкага твора, найчасцей выносяць у загаловак

інфармацыйнага інтэрв’ю
партрэтнага інтэрв’ю
праблемнага інтэрв’ю
размовы
маналагічнага інтэрв’ю

53. Для інфармацыйнага матэрыялу аптымальнай выступае наступная колькасць слоў у сказе

5±2

7±2

9±2

10±2

15±3

54. Галоўным паказчыкам прафесійнай эфектыўнасці працы журналіста выступае

уменне ствараць аналітычныя матэрыялы

колькасць “правальных” матэрыялаў

уменне рэдагаваць матэрыялы іншых аўтараў

уменне хутка ствараць інфармацыйныя тэсты

валоданне шырокай жанравай палітрай

55. Асновай навацыйнага журналісцкага твора выступае

каментарый

факт

меркаванне

сведчанне

аргумент

56. Журналіст, які пастаянна вядзе пэўную рубрыку, – гэта

публіцыст

калумніст

эсэіст

нарысіст

інфарматар

57. Журналіст, які працуе ў інфармацыйных жанрах, – гэта

аналітык

рэпарцёр

эсэіст

нарысіст

калумніст

58. Выкарыстанне з’едлівай іроніі, сатыры ўласціва

фельетону

памфлету

нарысу

эсэ

замалёўцы

59. Развіццю самапазнання чытачоў, пераадоленню стэрэатыпаў масавай свядомасці садзейнічае

навацыйная журналістыка

эсэістыка

фельетаністыка

аналітычная журналістыка

рэкламная дзейнасць

60. Аўтар паведамляе нешта, супрацьлеглае таму, што ён мае на ўвазе, пры выкарыстанні

пародыі
іроніі
самаіроніі
сарказму
травесціі

61. Выкладанне вядомага зместу ў неадпаведнай, чужой яму форме – гэта

іронія
травесція
пародыя
парадокс
сарказм

62. Адразу пераносіць чытача ў цэнтар падзеі, дае мажлівасць адчуць яе атмасферу

тэматычны лід
сцэнічны лід
лід-каламбур
лід-цытата
лід-пытанне

63. Прыцягваюць увагу і адначасова прадстаўляюць інфармацыю

цытаты ў асноўным тэксце
цытаты ў загаловках
цытаты ў лідзе
цытаты ў лідзе і асноўным тэксце
цытаты ў заключнай частцы матэрыялу

64. Рух журналісцкай інфармацыі да масавай аўдыторыі з мэтай задавальнення яе патрэб і атрымання рэдакцыйнай прыбытку – гэта

навацыйная журналістыка
маркетынг СМІ
менеджмент СМІ
PR-дзеінасць
рэкламная дзейнасць

65. Спецыфічны від дзейнасці, які прадугледжвае мэтакіраванае даследаванне канкурэнтнага асяроддзя, чытацкай аўдыторыі – гэта

рэдакцыйны менеджмент
рэдакцыйны маркетынг
фінансавая дзейнасць рэдакцыі
PR-дзеінасць
маркетынг і менеджмент

66. Калі сістэматычна выкарыстоўваюцца прыёмы па прыцягненню ўвагі для паведамленняў, якія пастаянна паўтараюцца, – то гэта

навісцыйная журналістыка
прапаганда
PR-дзеясць
аналітычная журналістыка
рэкламная дзеясць

67. Скіраванасць на маральна-этычнае ўздзеянне і перакананне ўласціва

навісцыйным журналістскім тэкстам
публіцыстычным тэкстам
аналітычным журналістскім тэкстам
PR-тэкстам
рэкламным тэкстам

68. Называюць найвышэйшым відам грамадска-палітычнай літаратуры

журналістыку
публіцыстыку
мастацкую прозу
PR-тэксты
рэкламныя тэксты

69. Журналісткі твор фактычна перапісваецца пры правядзенні

праўкі-апрацоўкі
праўкі-перастварэння
карэктарскай вычиткі
стылёвай праўкі
праўкі-вычиткі

70. Мінімальнае ўмяшальніцтва ў журналісткі твор прадугледжвае

праўка-апрацоўка
праўка-вычитка
карэктарская вычитка
стылёвая праўка
праўка-перастварэнне

71. ТАП-матадам (Тэма-Асацыяцыі-Пытанні) рэкамендуецца карыстацца

для праверкі інфармацыі
для пошуку новай тэмы
для пошуку крыніц інфармацыі
для збору інфармацыі
на ўсіх этапах працы

72. Асноўнай інфармацыі пра падзею дастаткова, каб напісаць
хранікальную заметку
стандартную заматку
дэталізаваную заметку
рэпартаж
інфармацыйную карэспандэнцыю

73. Мінімальнай інфармацыі пра падзею дастаткова, каб напісаць

стандартную заметку
хранікальную заматку
дэталізаваную заметку
рэпартаж
інфармацыйную карэспандэнцыю

74. Літаральна перакладаецца як “усё спапяляю” –
фельетон
памфлет
нарыс
рэпартаж
эсэ

75. Тэрмін “mass media” найбольш блізкі да паняцця
сродкі масавай камунікацыі
сродкі масавай інфармацыі
каналы масавай інфармацыі
каналы масавай камунікацыі
журналістыка

76. Выступленні ў перыядычным друку, прысвечаныя абмеркаванню актуальных сацыяльных пытанняў з мэтай фарміравання грамадскай думкі, – гэта

прапаганда
публіцыстыка
журналістыка
рэклама
PR-дзеянасць

77. Стварэнне іміджу арганізацыі ў вачах грамадскасці – гэта
журналістыка
PR-дзеянасць
рэклама
прапаганда
публіцыстыка

78. Мае на мэце фарміраванне харызматычнага вобразу асобы ў вачах грамадскасці

журналістыка
PR-дзеянасць

рэклама
прапаганда
публіцыстыка

**79. Дзейнасць па зборы, апрацоўцы і распаўсюджванню
актуальнай сацыяльна значнай інфармацыі – гэта**

публіцыстыка
журналістыка
рэклама
прапаганда
PR-дзейнасць

**80. Выразна выяўленай камерцыйнай скіраванасцю
вызначаецца**

публіцыстыка
рэклама
PR-дзейнасць
журналістыка
прапаганда

81. Ураўнаважвае правы і абавязкі журналіста

лібертарыянская тэорыя прэсы
тэорыя сацыяльнай адказнасці прэсы
аўтарытарная тэорыя прэсы
лібертарыянская тэорыя і тэорыя сацыяльнай адказнасці прэсы
аўтарытарная і лібертарыянская тэорыя прэсы

82. Сцвярджае прыярытэт свабоды журналіста

аўтарытарная тэорыя прэсы
лібертарыянская тэорыя прэсы
тэорыя сацыяльнай адказнасці прэсы
лібертарыянская тэорыя і аўтарытарная тэорыя прэсы
тэорыя сацыяльнай адказнасці і аўтарытарная тэорыя прэсы

**83. З філасофскіх ідэй рацыяналізму і натуральных правоў
чалавека паходзіць**

аўтарытарная тэорыя прэсы
лібертарыянская тэорыя прэсы
тэорыя сацыяльнай адказнасці прэсы
лібертарыянская тэорыя і аўтарытарная тэорыя прэсы
тэорыя сацыяльнай адказнасці і лібертарыянская тэорыя прэсы

**84. Узростае значнасць кодэксаў прафесійнай этыкі журналіста
у трактоўцы**

аўтарытарнай тэорыі прэсы
тэорыі сацыяльнай адказнасці прэсы
лібертарыянскай тэорыі прэсы
лібертарыянскай тэорыі і аўтарытарнай тэорыі прэсы
тэорыі сацыяльнай адказнасці і аўтарытарнай тэорыі прэсы

85. З’ява аб’ектыўнага рэпартажу зарадзілася ў рэчышчы

аўтарытарнай тэорыі прэсы

тэорыі сацыяльнай адказнасці прэсы

лібертарыянскай тэорыі прэсы

лібертарыянскай тэорыі і аўтарытарнай тэорыі прэсы

тэорыі сацыяльнай адказнасці і аўтарытарнай тэорыі прэсы

**86. Так званая “жоўтая” журналістыка выкарыстоўвае ў якасці
базавай**

аўтарытарную тэорыю прэсы

лібертарыянскую тэорыю прэсы

тэорыю сацыяльнай адказнасці прэсы

лібертарыянскую тэорыю і аўтарытарную тэорыю прэсы

тэорыю сацыяльнай адказнасці і аўтарытарную тэорыю прэсы

87. Рэгіянальная грамадска-палітычная газета

“ЛіМ”

“Віцьбічы”

“Настаўніцкая газета”

“Малодосць”

“Беларуская думка”

88. Цэнтральная (рэспубліканская) грамадска-палітычная газета

“ЛіМ”

“Народная газета”

“Настаўніцкая газета”

“Малодосць”

“Беларуская думка”

89. Цэнтральны (рэспубліканскі) літаратурна-мастацкі часопіс

“ЛіМ”

“Полымя”

“Настаўніцкая газета”

“Малодосць”

“Беларуская думка”

90. Цэнтральная (рэспубліканская) літаратурна-мастацкая газета

“Народная газета”

“ЛіМ”

“Настаўніцкая газета”

“Малодосць”

“Беларуская думка”

91. Рэспубліканскі навуковы часопіс

“Вясёлка”

“Веснік Акадэміі навук”

“Банкаўскі веснік”

“Полымя”

“Нёман”

92. Рэспубліканскі дзелавы часопіс

“Беларуская думка”

“Галоўны бугалтар”

“Планета”

“Вучоныя запіскі”

“Полымя”

93. Аналітычнасць у падыходзе да асвятлення падзей, надзейнасць фактаў і меркаванняў, праверанасць ацэнак уласціва

масавай прэсе

элітарнай прэсе

“жоўтай” прэсе

масавай і элітарнай прэсе

усім відам прэсы

94. Найбольш ужывальны жанр у сучасным друку

артыкул

заметка

замалёўка

карэспандэнцыя

рэпартаж

95. Найменш ужывальны жанр у сучасным друку

артыкул

фельетон

замалёўка

карэспандэнцыя

заметка

96. Выклікае нязменную чытацкую цікавасць аўдыторыі жанр

аналітычнага артыкула

журналісцкага расследавання

замалёўкі

аналітычнай карэспандэнцыі

інфармацыйнай карэспандэнцыі

97. Дазваляе чытачу ўявіць сябе на месцы падзеі, пабачыць яе вачыма журналіста жанр

эсэ

рэпартажа

замалёўкі

карэспандэнцыі

інтэрв’ю

98. Палемічным характарам вызначаецца

інфармацыйнае інтэрв’ю

размова

праблемнае інтэрв’ю

бліц-апытанне

партрэтнае інтэрв’ю

99. Ацэнка сітуацыі, фактаў, меркаванняў павінна быць выяўлена ў

інфармацыйным інтэрв'ю

праблемным інтэрв'ю

размове

бліц-апытанні

партрэтным інтэрв'ю

100. Пытанні біяграфічнага зместу шырока ўжываюцца ў

інфармацыйным інтэрв'ю

партрэтным інтэрв'ю

размове

бліц-апытанні

праблемным інтэрв'ю

101. Вобразнае ўвасабленне героя стварае

інфармацыйнае інтэрв'ю

інтэрв'ю-замалёўка

размова

бліц-апытанне

партрэтнае інтэрв'ю

102. Пры правядзенні інтэрв'ю рэкамендуецца

пазбягаць цяжкіх пытанняў

задаваць цяжкія пытанні пры завяршэнні размовы

задаваць цяжкія пытанні ў пачатку размовы

задаваць цяжкія пытанні на працягу ўсёй размовы

змяняць цяжкія пытанні на лёгкія

103. Карыстацца прыёмам “закрытае пытанне + адкрытае пытанне” рэкамендуецца пры правядзенні

інфармацыйнага інтэрв'ю

партрэтнага інтэрв'ю

размовы

бліц-апытання

анкетавання

**ПЫТАННІ ДА ЭКЗАМЕНУ ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ
“МЕТОДЫКА ДЗЕЙНАСЦІ
ЛІТАРАТУРНА-РЭДАКЦЫЙНАГА СУПРАЦОЎНІКА”**

1. Журналістыка як сацыяльны інстытут. Азначэнні журналістыкі. Журналістыка як прафесія. Кодэкс прафесійнай этыкі Беларускага саюза журналістаў.

2. Журналістыка і публіцыстыка: азначэнне, функцыі, тэматыка, жанравая палітра. Журналістыка і літаратура: агульнае і адрознае.

3. Журналістыка і PR-дзейнасць, журналістыка і рэклама. Методыка працы з агульнымі крыніцамі інфармацыі. Агульныя падыходы да вывучэння аўдыторыі.

4. Правы і абавязкі літаратурна-рэдакцыйнага супрацоўніка. Закон аб СМІ. Інфармацыйная культура сучаснага грамадства.

5. Факт у журналістыцы, мастацкай публіцыстыцы, літаратурна-мастацкай творчасці. Асноўныя прынцыпы адбору фактаў для журналісцкага твора.

6. Факт і яго ацэнка ў журналісцкім творы. Спецыфіка інтэрпрэтацыі факта ў розных жанрах. Лагічная паслядоўнасць разгортвання фактаў.

7. Навіна і сенсацыя. Методыка працы з сенсацыяй. Фактар геаграфічнай блізкасці, фактар сацыяльнай знакавасці навіны, іх ўплыў на папулярнасць журналісцкага твора.

8. Віды загаловкаў на газетнай паласе. Функцыі загаловачнага комплексу. Правілы для загаловкаў у друкаваных СМІ і ў інтэрнэт-выданні. Віды лідаў, іх функцыі.

9. Патрабаванні да кампазіцыі літаратурна-рэдакцыйнага (журналісцкага) тэксту. Віды кампазіцыі. “Перавернутая” піраміда як тыповая будова інфармацыйных жанраў. “Пясочны гадзіннік” як тыповая будова аналітыкі.

10. Праблемна-тэматычная скіраванасць выдання. Рэальная аўдыторыя СМІ і зваротная сувязь журналіста з аўдыторыяй. Мэтавая аўдыторыя СМІ і шляхі яе фарміравання.

11. Арганізацыя працы рэдакцыі. Абавязкі галоўнага рэдактара, адказнага сакратара, загадчыка аддзела. Закон аб аўтарскім праве.

12. Абавязкі творчага супрацоўніка. Штатны і пазаштатны карэспандэнт. Уласны карэспандэнт і яго абавязкі. Спецыяльны карэспандэнт і яго абавязкі. Міжнародныя стандарты правоў журналіста.

13. Патрабаванні да афармлення газетнай паласы ў сучасных СМІ. Патрабаванні да фотаздымкаў. Інфармацыйная канцэпцыя выдання на прыкладзе ўніверсітэцкай газеты “Мы і час”.

14. Грамадска-палітычнае і спецыялізаванае выданне. Тыпалогія СМІ паводле сацыяльнай характарыстыкі: 1) ўзросту аўдыторыі, 2) прафесійных інтэрэсаў аўдыторыі, 3) геаграфіі распаўсюджвання, 4) мове.

15. Адметнасць літаратурнага выдання (на прыкладзе часопіса “Малодосць”). Патрабаванні да канцэпцыі. Дызайн. Спецыфіка чытацкай аўдыторыі, прафесійная крытыка.

16. Спецыфіка інфармацыйных жанраў. Праблемна-тэматычная палітра, стылёвае афармленне. Прынцыпы размяшчэння на газетнай паласе на прыкладзе газеты “Віцьбічы”.

17. Спецыфіка аналітычных жанраў. Праблемна-тэматычная палітра, стылёвае афармленне. Прынцыпы размяшчэння на газетнай паласе на прыкладзе газеты “Вецебскія весці”.

18. Адкрытыя метады атрымання інфармацыі. Схаваныя метады атрымання інфармацыі. Методыка атрымання інфармацыі і выбар журналісцкага жанру.

19. Характарыстыка раённай грамадска-палітычнай газеты (на выбар). Збалансаванасць інфармацыйнага і аналітычнага напаўнення. Фотаматэрыял на паласе. Адметнасць афармлення нумара.

20. Друкаванае выданне і яго сайт. Патрабаванні да падачы інфармацыі. Жанравая палітра вэб-журналістыкі, яе актуальныя жанры.

21. Сістэма сродкаў масавай інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Друкаваныя СМІ. Радые і тэлебачанне. Электронныя СМІ.

22. Заметка як базавы інфармацыйны жанр СМІ. Актуальнасць і апэратыўнасць пры стварэнні заметкі. Патрабаванні да хранікальнай заметкі, стандартнай і дэталізаванай.

23. Патрабаванні да інфармацыйнай карэспандэнцыі. Жанравая спецыфіка аналітычнай карэспандэнцыі.

24. Справаздача ў сучасных СМІ. Жанравыя разнавіднасці. Патрабаванні да стылёвага афармлення.

25. Рэпартаж як жанр, яго разнавіднасці. Патрабаванні да стварэння рэпартажа. Фотарэпартаж. Рэпартажны стыль журналіста.

26. Інфармацыйнае інтэрв’ю і бліц-апытанне. Асноўныя жанраўтваральныя прыкметы партрэтнага інтэрв’ю, праблемнага інтэрв’ю.

27. Патрабаванні да правядзення інтэрв’ю. Віды пытанняў. Стыль паводзін журналіста. Інтэрв’ю і размова.

28. Інтэрв’ю як метады збору інфармацыі. Значэнне элементаў інтэрв’ю ў розных інфармацыйных і аналітычных жанрах.

29. Каментарый як прыём і як жанр журналісцкай творчасці. Каментарый спецыяліста, яго размяшчэнне на паласе. Каментаванне ў аналітычных матэрыялах.

30. Аналітычны артыкул і патрабаванні да яго. Асноўныя жанравыя разнавіднасці. Размяшчэнне і афармленне на паласе.

31. Паняцце расследчай журналістыкі. Жанр журналісцкага расследавання. Журналісцкая версія, прогноз. Журналісцкі эксперымент.

32. Агляд і агляд СМІ. Асноўныя жанравыя разнавіднасці. Патрабаванні да стварэння аглядаў. Размяшчэнне і афармленне на паласе.

33. Супастаўляльная характарыстыка заметкі і карэспандэнцыі. Інфармацыйныя нагоды для стварэння заметкі і карэспандэнцыі.

34. Супастаўляльная характарыстыка заметкі і замалёўкі. Стылёвае афармленне заметкі і замалёўкі.

35. Супастаўляльная характарыстыка карэспандэнцыі і справаздачы. Інфармацыйныя нагоды для стварэння карэспандэнцыі і справаздачы.

36. Супастаўляльная характарыстыка карэспандэнцыі і рэпартажа. Інфармацыйныя нагоды для стварэння карэспандэнцыі і рэпартажа.

37. Маўленчая сітуацыя ў Рэспубліцы Беларусь і яе ўплыў на мову СМІ. Багацце маўлення літаратурна-рэдакцыйнага супрацоўніка (журналіста) як сведчанне майстэрскага валодання словам.

38. Маўленчыя сродкі ўздзеяння на свядомасць: стылістычныя фігуры і тропы. Інтэртэкстуальнасць як моўна-стылёвая прыкмета сучаснай публіцыстыкі.

39. Ідэя журналісцкага твора. Стадыі стварэння журналісцкага твора. Структура журналісцкага твора. Прынцып адпаведнасці загаловачнага комплексу журналісцкаму тэксту.

40. Прынцыпы ўздзеяння інфармацыйных і аналітычных тэкстаў на аўдыторыю. Індывідуальна-псіхалагічныя фактары аналітычнай творчасці. Вобраз аўтара ў аналітычнай публікацыі. Дыскусія на старонках выдання.

Вучэбнае выданне

НАВАСЕЛЬЦАВА Ганна Віктараўна

МЕТОДЫКА ЛІТАРАТУРНАЙ ТВОРЧАСЦІ

Метадычныя рэкамендацыі

Тэхнічны рэдактар

Г.У. Разбоева

Камп'ютарны дызайн

В.Л. Пугач

Падпісана ў друк

2022. Фармат 60x84 ¹/₁₆. Папера афсетная.

Ум. друк. арк. 2,33. Ул.-выд. арк. 1,38. Тыраж экз. Заказ .

Выдавец і паліграфічнае выкананне – установа адукацыі
“Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава”.

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі ў якасці выдаўца,
вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў

№ 1/255 от 31.03.2014.

Надрукавана на рызографе ўстановы адукацыі

“Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава”.

210038, г. Віцебск, Маскоўскі праспект, 33.